ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΦΥΛΑΞ

ΕΤΟΣ Β'. (ΙΕ').—ΑΡΙΘ. 73 (708). ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΣ *Ἐν Λευκωσίᾳ, τῇ 8ῃ Σεπτεμβρίου 1920.*

ΕΙΣ ΜΟΝΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΝΝΟΗΣΕΩΣ

Τὸ Γραφεῖον τοῦ Τύπου ἐπιμένει διασπεῖρον ἀνὰ μέσον τοῦ Ἑλληνισμοῦ πᾶσαν κακοήθη σπερμολογίαν καὶ ὑποκαΐον καὶ ὑποδαυλίζον πάθη κομματικὰ ὑποβιβάζον δὲ οὕτω ἐν τῇ συνειδήσει τῆς μεγίστης πλειονότητος τοῦ ἔθνους τὴν βενιζελικὴν κυβέρνησιν καὶ ὑπομιμνήσκον τὴν μὴ συνταγματικὴν προέλευσιν αὐτῆς.

Ἐντούτοις ἡ μεγίστη τοῦ ἔθνους πλειονότης, πλὴν τῶν παρασίτων καὶ τῶν ἐκμεταλλευτῶν τῶν δημοσίων, ποθοῦσι σφοδρῶς τὴν γενικὴν διαλλαγὴν καὶ τὴν λήθην ὅλων, τῶν κακῶν ὅσα ὑπέμεινε τὸ ἔθνος ἀφοῦ αἱ ἐθνικαὶ ὑποθέσεις ἡμῶν κατευωδόθησαν τόσον αἰσίως.

Ἔργον τῆς Θείας Προνοίας ἐγένετο ἡ ἀπελευθέρωσις ὑπερεκατὸν ἑκατομμυρίων ξ κρατουμένων ψυχῶν ἐν αἷς ηὐδόκησε νὰ περιλάβῃ καὶ τὸ μέγιστον μέρος τῶν ἀλυτρώτων Ἑλληνικῶν χωρῶν, καὶ τὴν εὐνοιαν καὶ εὐεργεσίαν ταύτην τῆς Θείας Προνοίας ἂς μὴ ριψοκινδυνεύωμεν διὰ τῶν ἀδιαλλάκτων ἐσωτερικῶν διχονοιῶν καὶ ἐμφυλίων σπαραγμῶν.

Ἡ δῆθεν συνωμοσία τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἀπεδείχθη πλάσμα τῆς προκαταλήψεως εἰμὴ καὶ ὑστεροβούλου προθέσεως τῆς βενιζελικῆς κυβερνήσεως καὶ οἱ τόσον σκαιῶς καὶ ἀδίκως συρθέντες εἰς τὰς φυλακὰς ὡς συνωμόται δῆθεν ἀποδίδονται εἰς τὰς οἰκογενείας αὐτῶν καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν ἀθῷοι καὶ ἐλεύθεροι.

Λόγους μετριοπαθείας καὶ γεναιοφροσύνης εἶπεν ὁ κ. Βενιζέλος καὶ εἰς ἰδιωτικὰς σύνεντεύξεις καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος αὐτοῦ τῆς Βουλῆς, αἱ δηλώσεις δὲ τοῦ Β. Κωνσταντίνου ἀποπνέουσιν ἡγεμονικὴν ἀληθῶς εὐγένειαν καὶ ἀξιοπρέπειαν δυνάμεναι μεγάλως νὰ συντελέσωσιν εἰς τὸν κατευνασμὸν τῶν παθῶν καὶ προλειάνωσι τὴν περιπόθητον διαλλαγήν.

Χάριν τῆς διαλλαγῆς καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως ἑδραίας τάξεως, ἀσφαλείας καὶ τῆς ἀρίστης διοικήσεως καθ' ὅλην τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα, ἐπάναγκες εἶνε σήμερον νὰ παραμερισθῇ τὸ δυνάστικὸν ζήτημα καὶ ἡ ὁριστικὴ διευθέτησις αὐτοῦ ν' ἀνατεθῇ εἰς τὴν ψῆφον τοῦ ἔθνους μετὰ πάροδον χρόνου, ὅτε θὰ ἀνακτήσῃ τοῦτο ὅλην τὴν ψυχικὴν γαλήνην καὶ ἠρεμίαν καὶ ἀνεπηρέαστον ὅλως ἀπὸ πάσης ἄλλης ἐπιρροῆς ξένης πρὸς τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις καὶ τῆς ἀφοσιώσεώς του πρὸς αὐτὰς καὶ τὰ μεγάλα ἐθνικὰ συμφέροντα, θὰ δυνηθῇ νὰ ἐξενέγκῃ τὴν ἀρίστην καὶ δικαιοτάτην ἐτυμηγορίαν του.

Σημαίνουσα βενιζελικὴ ἐφημερὶς ἡ «Ν. Ἑλλὰς» ἐν ἄρθρῳ αὐτῆς προέβαλε τρεῖς διαφόρους τρόπους πρὸς λύσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ ζητήματος: α') Ἀπομάκρυνσιν τοῦ κ. Βενιζέλου ἐκ τῆς ἀρχῆς. β') Ἐντάσιν τῶν καταδιωκτικῶν μέσων. γ') Πλήρη συγγνώμην εἰς τοὺς πολλούς, συνεπαγομένην καὶ τὴν τελείαν ἀποκατάστασιν τῶν ἀποταχθέντων, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν τιμωρίαν τῶν ὀλίγων ἢ τὴν συγγνώμην καὶ τούτων.

Ἡ «Πολιτεία Ἀθηνῶν» ἐγκριτον τῆς ἀντιπολιτεύσεως ὄργανον κρίνουσα τὰς σκέψεις καὶ προτάσεις ταύτας τῆς βενιζελικῆς «Ν. Ἑλλάδος» ἀποκρούει καὶ τοὺς τρεῖς τρόπους τούτους διαλλαγῆς, μίαν θεωροῦσα ἀσφαλῆ ὁδὸν πρὸς τὴν λύσιν ταύτην «νὰ γένωνται ἐκλογαὶ ὡς τάχιον ὑπὸ κυβερνήσεως ἀχρόου καὶ ὅλως ὑπηρεσιακῆς.»

Ἐπιτραπήτω ἡμῖν ἡ γνώμη ὅτι οὔτε τῆς «Ν. Ἑλλάδος» οὔτε τῆς «Πολιτείας Ἀθηνῶν» οἱ προτεινόμενοι τρόποι εἶναι ἀποτελεσματικοὶ καὶ συμφέροντες. Ἡ ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως ἀπομάκρυνσις τοῦ κ. Βενιζέλου ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας εἶναι ὅλως ἀσύμφορος ἐθνικῶς μέχρι τῆς ἑδραιώσεως ὡς οἷον τε ἐντελοῦς διοικήσεως ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ διευθετήσεως πάντων τῶν ἐκκρεμῶν ἔτι ὑποθέσεων ἥτις ἐξήρτηται ἀπὸ τῶν Συμμάχων. Ἡ ἔντασις τῶν καταδιωκτικῶν μέσων θὰ ἐπέτεινεν ἐπικινδύνως τὸν ἐσωτερικὸν κλονισμὸν καὶ θὰ ἦγεν εἰς ἐμφύλιον πόλεμον, ὑπηρεσιακὴ δὲ κυβέρνησις ἄχρους δὲν θὰ εἶχε τὴν δύναμιν καὶ τὸ κῦρος ὅπως συγκρατήσῃ τὴν ὁρμὴν τῶν δύο ἀντιπάλων μερίδων, μεθ' ἧς αὗται θὰ ἐρρίπτοντο εἰς τὰς ἐκλογὰς ἐπὶ κινδύνῳ σφοδρᾶς καὶ πεισματώδους ρήξεως.

Ἡ συγκρότησις οἰκουμενικῆς κυβερνήσεως ὑπὸ τὸν κ. Βενιζέλον φρονοῦμεν ὅτι παρέχει τὸν ἀσφαλέστατον τρόπον πρὸς γενικὴν διαλλαγὴν εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ ἀποκατάστασις πάντων τῶν ἀποταχθέντων ἀξιωματικῶν εἰς τὰς τάξεις καὶ τοὺς βαθμοὺς αὐτῶν, ἡ ἀνάκλησις τῶν ἀπὸ πάσης δημοσίας ὑπηρεσίας ἀπομακρυσθέντων διὰ λόγους πολιτικοὺς—ὑπάρχουσι δὲ σήμερον θέσεις τοσαῦται, ὥστε μετὰ τῶν ὑπαρχόντων νὰ εὕρωσι τοιαῦταις καὶ οἱ ἀνακαλούμενοι πάντες, τῆς Ἑλλάδος τριπλασιασθείσης.

Ἀμφότεραι αἱ ἀντίθετοι μερίδες, ἀντιπροσωπευόμεναι ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ κυβερνήσει θὰ ἐκδώσωσιν ἐκλογικὰ προγράμματα, δι' ὧν θὰ ἐπιδοκιμάζεται ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τοῦ κ. Βενιζέλου, διὰ τὴν ἐσωτερικὴν δὲ τοιαύτην δύναται ἑκατέρα μερὶς νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς ἑαυτῆς σκέψεις καὶ γνώμας οὐδετέρα δὲ τούτων θὰ θίγῃ τὸ δυνάστικὸν ζήτημα, τὸ ὁποῖον πρέπει καὶ συμφέρει ν' ἀναβληθῇ καὶ εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ ἔχῃ καὶ τοῦτο τὴν αἰσίαν καὶ εὐκταίαν καὶ τὴν μᾶλλον συμφέρουσαν εἰς τὸ ἔθνος καὶ εἰς τὸ κράτος λύσιν βραδύτερον.

Ἐν τῇ περιπτώσει οἰκουμενικῆς κυβερνήσεως πᾶσαι τοῦ κράτους αἱ ἀρχαὶ θὰ ὑπακούωσι καὶ θὰ ἐπιτηρῶνται ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τῶν ὑπουργῶν πάντων ὅπως τηρήσωσι κατὰ τὰς ἐκλογὰς ἄψογον ὅλως καὶ ἄμεμπτον συμπεριφορὰν πρὸς τε τοὺς ὑποψηφίους καὶ πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς ἅπαντας.

Ἡ στάσις τῆς τε συμπολιτεύσεως καὶ τῆς ἀντιπολιτεύσεως κατὰ τὴν προεκλογικὴν περίοδον καὶ κατὰ τὴν ψηφοφορίαν πρέπει νὰ γένηται τοιαύτη ὥστε τὸ ἔθνος ὅλον νὰ πεισθῇ ὅτι δὲν πρόκειται πάλη καὶ ἀγὼν περὶ τῆς κατοχῆς τῆς ἐξουσίας ἀλλὰ περὶ τοῦ ἀρίστου τρόποτῆς διακυβερνήσεως τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, ὥστε νὰ ἀναδειχθῇ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἄξιον τῆς εὐνοίας καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν Συμμάχων, ἱκανὸν δὲ νὰ διαγάγῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ πλήρει ἐλευθερίᾳ μετὰ τῶν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἐπικρατείᾳ συμπεριληφθέντων λαῶν, τῶν ὁποίων ἡ εὐημερία καὶ ἡ πρόοδος νὰ θεωρῶνται κοινὰ τῆς κοινῆς πατρίδος ἀγαθά.

Τὴν διαλλαγὴν ταύτην ἐπιβάλλουσι καὶ μέγισται λόγοι ἐθνικοὶ τῶν ὁποίων ἡ ἀξία δείκνυται ἐξ ὅσων ἔγραψεν ἡ «Ἔποκα» καὶ ὁ ἄλλος ἰταλικὸς τύπος ὅτι «ὁ ἰταλὸς πρωθυπουργὸς Τζιολίττη εἰσηγήθη ἐν Λυκέρνῃ πρὸς τὸν βρεττανὸν πρωθυπουργὸν τὴν ἀνάγκην τῆς ταχείας ἀποκαταστάσεως τῶν ἐσωτερικῶν πραγμάτων ἐν Ἑλλάδι. Ἐθεώρησε δὲ ὡς μόνον κατάλληλον μέσον πρὸς λύσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ Ἑλληνικοῦ ζητήματος τὴν ἄμεσον ἐνέργειαν ἐλευθέρων ἐκλογῶν, ἥτις θὰ ἀποσσβήσῃ τὴν δημιουργίαν νέων ἀνωμαλιῶν. Προστίθεται ὅτι ὁ Λόυδ Τζῶρτζ εὑρέθη σύμφωνος πρὸς τὰς ἀπόψεις ταύτας, αἵτινες διεβιβάσθησαν καὶ πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον εἰς Παρισίους διατρίβοντα.»

Ταῦτα δὲν διεψεύσθησαν οὐδαμόθεν, καὶ ἂν εἶνε ἀληθῆ, ἀποτελοῦσι κακὸν προμήνυμα τῆς νέας τῶν Δυνάμεων ἐπεμβάσεως εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν γεννηθεῖσαν ἀμφιβολίαν παρ' αὐταῖς περὶ τῆς ἱκανότητος καὶ ἐπαρκείας αὐτῆς εἰς τὴν ὁμαλὴν καὶ ἐπιτυχῆ διακυβέρνησιν τῆς ὅλης Ἐπικρατείας.

Ἡ γενικὴ διαλλαγὴ καὶ ἡ ἕνωσις ἐν Ἑλλάδι πρὸς ὁμόφωνον ἐνέργειαν ἐκλογῶν θὰ παραστήσῃ τὸ ἔθνος ὁμόφωνον καὶ ἡνωμένον καὶ ἱκανὸν νὰ διοικῇ καὶ κυβερνᾷ τὰ καθ' ἑαυτὸ κατὰ τὸν ἄριστον τρόπον.

Η 14η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΥ

ΜΕΓΑΛΗ ΕΘΝΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΗΜΕΡΑ

Β'.

Τὰ ἐγκαίνια τῆς κτίσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐγένοντο τῇ 11ῃ Μαΐου 335 ἐν μέσῳ λαμπροτάτων καὶ ἀριπρεπεστάτων θαλιῶν καὶ πανηγύρεών ἀφιερώθη δὲ ἡ νέα κοσμοκράτειρα πόλις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ σκέψιν τῆς Θεομήτορος, ἐνεκαινίζετο δὲ μετ' αὐτῆς καὶ ἡ πλήρης ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως καὶ ἡ ἀνεξιθρησκεία πρὸς ἅπαντας τοὺς λαοὺς αὐτῆς, ἐπηκολούθησαν δὲ μεγάλαι ὑπὸ πνεῦμα εὐαγγελικὸν καὶ χριστιανικὸν πολιτειακαὶ νομολογικαὶ καὶ κοινωνικαὶ μεταρρυθμίσεις καὶ διεμορφοῦντο καθόλου πολιτεία καὶ κοινωνία καιναί. Ὑπὸ τὸν Μ. Κωνσταντῖνον ἡ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία ἀνέλαβε τὴν προτέραν αὐθεντίαν καὶ ὑπεροχὴν αὐτῆς καὶ ἐπέβαλλε τὸ σεβασμὸν εἰς ἅπαντας τοὺς λαοὺς ἐγγὺς καὶ πολὺ πέρα τῶν ὁρίων αὐτῆς, χάρις εἰς τὴν στρατηγικὴν τοῦ ἀνδρὸς δεινότητα καὶ τὴν πολιτικὴν ἢ διπλωματικήν, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον ἐπιτηδειότητα.

Τὸ νέον περσικὸν κράτος μόνον ἀπετέλει ἐπίφοβον ὁπωσδήποτε γείτονα, διότι ὑπὸ τοὺς Σασσανίδας βασιλεῖς αὐτοῦ ἀνεβίωσε τὸ ἀρχαῖον περσικὸν πνεῦμα καὶ ἡ θρησκεία τοῦ Ζωρπάστρου ἠγείρετο ἐν αὐτῷ ἀντίπαλος καὶ πολεμία τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην καὶ ἀσφάλειαν διετάραττε σπουδαίως ὁ ἀρειανισμός, ὅστις, καίτοι κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐν Νικαίᾳ διετήρησε θιασώτας καὶ φίλους ἰσχυροὺς ἐν τῷ ἱ. κλήρῳ αὐτῷ καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ μέχρι τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου.

Τοσοῦτον δὲ ἐπικινδύνως συνετάραττον αἱ θρησκευτικαὶ αὐτῶν ἔριδες τὸ κράτος καὶ ἠπείλουν τὴν ἀσφάλειαν αὐτοῦ, ὥστε ὅτε ἀνῆλθε τὸν θρόνον ὁ Ἰουλιανός, ἀποδοὺς τὴν τότε κακοδαιμονίαν τῆς Αὐτοκρατορίας εἰς αὐτάς, ἐπεχείρησε τὴν παλινόρθωσιν τῆς εἰδωλολατρίας, χωρὶς διωγμοῦ τινος κατὰ τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς διετοῦς βασιλείας του ἠδυνήθη νὰ νικήσῃ τὰ ἐν τῇ Δύσει βαρβαρικὰ φύλα καὶ ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν ἀπειλούντων τὴν Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορίαν Περσῶν καὶ ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς πρωτευούσης αὐτῶν Κτησιφῶντος, περιπλανηθεὶς ὅμως καὶ κυκλωθεὶς ὑπὸ τῶν περσικῶν δυνάμεων ἐφονεύθη ἔν τινι συμπλοκῇ μετὰ διετῆ βασιλείαν τῷ 363.

Ἐπηκολούθησαν μετ' αὐτὸν τρεῖς διαδοχικοὶ αὐτοκράτορες Ἰουλιανός, Οὐαλεντιανὸς καὶ Οὐάλης καὶ κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ἐπεφάνησαν διάφορα βαρβαρικὰ φύλα, Οὔννοι, Γότθοι, Ἀλανοὶ καὶ ἄλλοι, οἵτινες ἐνέβαλον εἰς τὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ ἠπείλησαν τὴν ὑπόστασιν αὐτῆς.

Τὸν Οὐάλεντα διεδέξατο ὁ υἱός του Γρατιανός, καὶ οὗτος προσέλαβε συνάρχοντα τὸν νέον Θεοδόσιον, ὅστις ἠδυνήθη διὰ τῆς ἀκαμάτου δραστηριότητος καὶ τῆς στρατηγικῆς καὶ διπλωματικῆς του δεινότητος νὰ δαμάσῃ τὰ ἐμβαλόντα εἰς τὴν Αὐτοκρατορίαν ξένα βαρβαρικὰ φύλα, ν' ἀποκαταστήσῃ δὲ τὴν ἐσωτερικὴν γαλήνην καὶ ἡσυχίαν διὰ διατάγματος αὐτοκρατορικοῦ καταδικάσας καὶ καταδιώξας τὰς αἱρέσεις καὶ ἀναδείξας ἰσχύοντα τὰ ὑπὸ τῶν Οἰκουμ. Συνόδων δεδογμένα. Ἐν τούτοις καὶ αὐτὸς διῄρεσε τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος εἰς Δυτικὸν καὶ Ἀνατολικὸν καὶ ἔταξεν αὐτοκράτορα ἐν Ρώμῃ τὸν υἱόν του Ὀνώριον καὶ ἐν Κων)πόλει τὸν ἕτερον υἱόν του Ἀρκάδιον. Τὸ Δυτικὸν Κράτος ταχέως ὑπέκυψε καὶ κατελύθη ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐπιδρομέων, ἐνῷ τὸ Ἀνατολικόν, κεκτημένον μέγα ζῶπυρον πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν ἀπὸ τοῦ ἐπικρατήσαντος ἐν αὐτῷ ἑλληνοχριστιανικοῦ πνεύματος, ἠδυνήθη καὶ εἰς τὰς ἐσωτερικὰς δεινὰς διαταράξεις ὑπὸ τῶν ἐσωτερικῶν στάσεων καὶ τῶν δογματικῶν ἐρίδων ν' ἀντίσχῃ καὶ κατὰ τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν, αἵτινες πολλάκις ἠπείλησαν αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ. Οὐχ ἧττον συνετελεῖτο πάντοτε ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Αὐτοκρατορίᾳ διηνεκὴς ἀναζύμωσις καὶ ἀναγέννησις πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ καὶ ὁ πολιτισμὸς ἐν αὐτῇ ἀπέβαινε πάντοτε ὑψηλότερος καὶ εὐγενέστερος καὶ τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι ἐθεραπεύοντο ἰσχυρῶς, ὁσάκις δὲ ἀνήρχοντο τὸν θρόνον ἄνδρες ὑπέρροχοι, ἡ Ἀνατολικὴ Αὐτοκρατορία ἀνεκτᾶτο ταχέως ὅλην τὴν δύναμιν καὶ τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς, ὡς τοῦτο ἐγένετο ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (565) ἐπὶ τοῦ ὁποίου οἱ μεγάλοι καὶ νικηφόροι πόλεμοι ὑπὸ τοὺς μεγάλους στρατηγοὺς Βελισσάριον καὶ Ναρσῆν ἐξέτειναν ὑπερβαλόντως τὰ ὅρια τῆς Αὐτοκρατορίας συντελέσθησαν δὲ ἐπὶ τῆς ἐνδόξου βασιλείας του μεγάλαι μεταρρυθμίσεις καὶ ἀνηγέρθη ὁ περιφανέστατος καὶ λαμπρότατος ναὸς εἰς τὴν Σοφίαν τοῦ Θεοῦ, ὁ Παρθενὼν οὗτος τοῦ χριστιανισμοῦ.

Οἱ διάδοχοι τούτου, πλὴν τινων διαλειμμάτων, ἀπὸ τοῦ 568 μέχρι τοῦ 610 δὲν ἐγένοντο ἱκανοὶ νὰ διατηρήσωσιν ἐν τῷ μεγαλείῳ καὶ τῇ δυνάμει αὐτῆς τὴν Αὐτοκρατορίαν, ἥτις τοὐναντίον περιεστάλη διαδοχικῶς καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπαισίου καὶ ἀνοσίου Φωκᾶ (602—610) περιῆλθεν εἰς τὸν ἔσχατον κίνδυνον.

Τὸν Φωκᾶν, οἰκτρῶς καὶ ἐπαξίως τῆς τερατώδους φύσεως αὐτοῦ τερματίσαντος τὸν βίον, διεδέξατο ὁ Ἡράκλειος ἐκ Καππαδοκίας ἄγων τὸ 36 ἔτος, ὅστις εὗρε τὴν Αὐτοκρατορίαν ἐν παρακμῇ καὶ καταπτώσει δεινῇ. Ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Ἀφρικὴ ἦσαν ἀπεσπασμέναι τοῦ κράτους, αἱ ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου ἐπαρχίαι ἠπειλοῦντο πάντοτε ὑπὸ βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν καὶ τὰς ἀσιατικὰς κτήσεις ἐπέτρεχον νικηφόροι οἱ Πέρσαι ὑπὸ τὸν ῥέκτην καὶ μεγαλεπήβολον βασιλέα Χοσρόην καὶ τοὺς στρατηγοὺς αὐτοῦ.

Ἡ ἐσωτερικὴ τοῦ κράτους κατάστασις ἦτο ἀπελπιστική, διότι καὶ οἰκονομικῶς ἦτο ἐξηντλημένον καὶ ἠθικῶς ἀποτεθαρρημένος ὁ λαὸς καὶ ὁ στρατὸς ἀποσυντεθειμένος καὶ ἀπόλεμος ὥστε νὰ μὴ δύναται καὶ νὰ διανοηθῇ ἐκστρατείαν οἱανδήποτε κατὰ τῶν πάντοθεν ἐπικειμένων πολεμίων τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἐδέησε νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν ἐκ βάθρων στρατιωτικὴν ἀναδιοργάνωσιν καὶ τὴν διοικητικὴν ἀνόρθωσιν καὶ τὴν ἠθικὴν τοῦ λαοῦ ἐπίρρωσιν, πρὸς τὸ ἔξω δὲ κατεγίνετο μετὰ διπλωματικῆς ὀξύτητος νὰ συγκρατῇ ὅσα ἠδύνατο βάρβαρα φύλα ἀπὸ ἐπιδρομῶν ἐμβάλλων μεταξὺ τούτων ἔριδας καὶ ἀντιζηλίας ἢ καὶ ἐξαγοράζων διὰ χρυσίου τὴν εἰρήνην πρὸς αὐτά. Ἠδυνήθη οὕτω νὰ χωρίσῃ τοὺς Σλαύους ἀπὸ τῶν Ἀβαρέων οἵτινες εἶχον φθάσει πρὸ τῶν τειχῶν αὐτῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀφοῦ ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Χροβάτας—τοὺς σημερινοὺς Κροάτας—τὸ βόρειον τμῆμα τῆς σημερινῆς Δαλματίας, εἰς τοὺς Σέρβλους δὲ—σήμερον Σέρβους—τὰς χώρας αἵτινες σήμερον καλοῦνται Σερβία καὶ Βοσνία καὶ μικρὸν ὕστερον ἅπασαν τὴν πρὸς μεσημβρίαν τούτων χώραν καὶ τὴν λοιπὴν Δαλματίαν, ἤτοι ἀπὸ τῶν βορείων ὁρίων τῆς Μακεδονίας μέχρι τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης καὶ πρὸς νότον μέχρι τοῦ Δυρραχίου καὶ τῆς Ἠπείρου, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἐπικυριαρχίας τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Κων)πόλεως. Οὕτως ἐγένετο ἡ μεγάλη σλαυικὴ ἐγκατάστασις ἐν ταῖς χώραις τῆς Αὐτοκρατορίας, ἥτις ἀπέβη ὁ μέγιστος κίνδυνος σὺν τῷ χρόνῳ κατὰ τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Ὁ Ἡράκλειος δὲν παρέβλεπε τὸν κίνδυνον ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως ταύτης, ἀλλ' ἀπέβλεπε πρὸς τὸν μέγιστον ἀπὸ τῶν Περσῶν κίνδυνον ἐν Ἀσίᾳ, καὶ ἐποιεῖτο τὰς θυσίας ἐν Εὐρώπῃ ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν εἰρήνην ἐν αὐτῇ καὶ ἀπερίσπαστος ἐπέλθῃ κατὰ τῶν Περσῶν. Ταυτοχρόνως μετὰ πυρετώδους δραστηριότητος ἐχώρει ἡ ἀναδιοργάνωσις τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων, δι' ἧς συνεκροτήθη νέος ὅλος στρατός, ξένος πρὸς τὰς κακίας καὶ τὰς ἀπογοητεύσεις τῶν ἡττημένων καὶ κατεπτοημένων στρατιωτῶν τοῦ Φωκᾶ. Ὁ Ἡράκλειος εἰς τὴν τεχνικὴν ὀργάνωσιν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ καὶ τὴν περὶ τὰ ὅπλα ἐντελῆ ἄσκησιν καὶ τὴν ἐπιβολὴν αὐστηρᾶς πειθαρχίας, ἐξέκαυσε πορ' αὐτῷ ζωηρὸν καὶ φλέγον τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα δι' οὗ ἐκραταιοῦτο καὶ ἀνυψοῦτο τὸ φρόνημα αὐτοῦ, καὶ ὅτε ἐνόμισεν ὅτι ἠδύνατο μετὰ πολλῶν ἐλπίδων ν' ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῶν Περσῶν περὶ τὸ 622 ἀνέλαβε τὴν ἐκστρατείαν μετὰ σπανίας καὶ παραδειγματικῆς στρατηγικῆς προνοίας καὶ ὀξυδερκείας.

Οἱ Πέρσαι ἐπὶ τοῦ Φωκᾶ καὶ κατὰ τὰ δέκα πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Ἡρακλείου κατέλαβον πᾶσαν σχεδὸν τὴν Ἀσίαν καὶ μέρος τῆς Ἀφρικῆς τῷ 614 ἐκυρίευσαν τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἀπήγαγον τὸν Τίμιον Σταυρὸν καὶ τὸν πατριάρχην Ζαχαρίαν αἰχμάλωτον, κατέλαβον τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Κυρηναϊκὴν ἐπαγόμενοι τὸν ὄλεθρον καὶ τὴν καταστροφὴν διὰ τῆς ἁρπαγῆς, τῆς λεηλασίας καὶ τῆς αἰχμαλωσίας. Τῷ 616 στρατὸς περσικὸς διέδραμε τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἐπολιόρκησε τὴν Χαλκηδόνα ἔναντι τῆς Κων)πόλεως. Ἡ Ἑλληνοχριστιανικὴ Αὐτοκρατορία διετέλει ἤδη ἐν ἐσχάτῳ κινδύνῳ, καὶ τὸν κίνδυνον τοῦτον ὁ Ἡράκλειος ἀντεμετώπισε μετὰ θαυμαστῆς ἀποφασιστικότητος καὶ μεγαλοφυΐας στρατηγικῆς.

Τὴν φύλαξιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνέθηκε εἰς τὸν μάγιστρον Βῶνον καὶ τὸν πατριάρχην Σέργιον καὶ μετὰ κατανυκτικὴν δέησιν ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἁγ. Σοφίας ἀνέλαβε τὴν ἀχειροποίητον λεγομένην εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος ἐπεθεώρησε τὸν στρατὸν καὶ ἐπεβιβάσθη μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἑτοίμου κατὰ πάντα στόλου.

Ὁ Ἡράκλειος ἀντὶ νὰ ἐπέλθῃ εὐθέως κατὰ τοῦ ἐν Χαλκηδόνι Περσικοῦ στρατοῦ ἐξετέλεσε μεγαλοφυᾶ ἀληθῶς κίνησιν ὑπερφαλαγγισμοῦ. Κύριος ὑπάρχων τῆς θαλάσσης κατηύθυνε τὸν στόλον του πρὸς νότον καὶ ἠδυνήθη μετὰ κινδυνώδη πλοῦν νὰ καταπλεύσῃ εἰς τὸν Ἰσσικὸν κόλπον ἔναντι καὶ βορειανατολικῶς τῆς Κύπρου καὶ ἀπεβίβασε τὸν στρατὸν ἐκεῖ ὅπου πρὸ 1000 περίπου ἐτῶν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος κατενίκησε τοὺς Πέρσας ὑπὸ Δαρεῖον τὸν Κωδομανόν.

Ἡ μεγαλοφυὴς αὕτη στρατηγικὴ κίνησις ἠνάγκασε τοὺς ἔναντι τῆς Κων)πόλεως Πέρσας νὰ σπεύσωσι πρὸς τὴν Κιλικίαν ἵνα πολεμήσωσι κατὰ τοῦ Ἡρακλείου καὶ ἀποφύγωσι τὴν ἀποκοπὴν αὐτῶν ἀπὸ τῆς Περσίας, καὶ οὕτω διὰ μιᾶς καὶ ἀναιμωτεὶ ἀπηλλάγη τῶν Περσῶν ἡ Μ. Ἀσία, τοὺς ὁποίους ἐνίκησεν ὁ Ἡράκλειος κατὰ τῆς δυσχωρίας τοῦ Ταύρου.

Μετὰ τὴν νίκην ταύτην ὑπερέβη τὸν Ταῦρον διήλασε διὰ τῆς Καππαδοκίας καὶ ὡδήγησε τὸν στρατόν του ἐν ἀσφαλείᾳ μέχρι τοῦ Ἅλυος ποταμοῦ πρὸς διαχείμασιν αὐτὸς δὲ ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν συλλαβὼν νέαν τολμηρὰν καὶ ἀποτελεσματικωτέραν ἐκστρατείαν, τὴν μεταφορὰν τοῦ πολέμου ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ Περσίᾳ. Ἐν ἔαρι τοῦ 623 ἐξεπλεύσεν ἐκ Κ)πόλεως καὶ μετὰ πεντακισχιλίων λογάδων ἀνδρῶν διαπλέει τὸν Βόσπορον καὶ παραπλεύσας τὴν βορείαν ἀκτὴν τῆς Μ. Ἀσίας ἀποβιβάζεται εἰς Τραπεζοῦντα, σημεῖον ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον πρὸς τὴν Ἰσσόν. Συνήγαγεν ἐκεῖ τὰ ἀνὰ τὸν Πόντον φρουροῦντα στρατεύματα καὶ ἐπικαλεσάμενος τὴν βοήθειαν πάντων τῶν χριστιανικῶν καὶ συμμαχικῶν λαῶν ἀπὸ τοῦ Φάσιδος μέχρι τῆς Κασπίας ἐχώρησε πρὸς τὴν Ἀρμενίαν, τοὺς κατοίκους τῆς ὁποίας εὗρε προθύμους νὰ συμπολεμήσωσι πολλὰ παθόντες δεινὰ ὑπὸ τοῦ Χοσρόη. Ἔζευξε τὸν Ἀράξον ποταμὸν καὶ προήλασεν ἐπὶ τὰ Γάζακα, παρὰ τὴν σημερινὴν Ταυρίδα, ἣν ὁ Χοσρόης ἔσπευσε νὰ ὑπερασπίσῃ μετὰ 40,000 ἀνδρῶν.

Ὁ Ἡράκλειος παρατάξας τὸν στρατὸν αὐτοῦ εἰς μάχην καὶ φέρων πάντοτε τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος ἀπέτεινε πρὸς αὐτὸν τάδε:

*«Ἄνδρες ἀδελφοί μου, λάβωμεν εἰς νοῦν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον καὶ ἀγωνισώμεθα τὴν τοῦ Θεοῦ ὕβριν ἐκδικῆσαι. Στῶμεν γενναίως κατ' ἐχθρῶν τῶν πολλὰ καὶ δεινὰ ἐργασαμένων. Λάβωμεν πίστιν τῶν φόνων φονεύτριαν. Ἀναλογισώμεθα ὅτι ἔνδον ἐσμὲν τῆς τῶν Περσῶν γῆς καὶ μεγάλον κίνδυνον ἡ φυγὴ φέρει. Ἐκδικήσωμεν τοὺς φθορεῖς τῶν παρθένων, τὰ τετμημένα μέλη τῶν στρατιωτῶν ὁρῶντες, πονήσωμεν τὰς καρδίας. Οὐκ ἔστιν ὁ κίνδυνος ἄμισθος, ἀλλὰ τῆς αἰωνί

"Ωξυναν οἱ λόγοι σου τὰ ξίφη ἡμῶν καὶ ἔμψυχα ταῦτα εἰργάσαντο. Ἀνεπτέρωσας ἡμᾶς διὰ τῶν λόγων. Ἐρυθριῶμεν ἐν τοῖς προμάχοις προάγοντα ἡμῶν σὲ ὁρῶντες, καὶ ἑπόμεθα ἐν πᾶσι τοῖς σοῖς κελεύσμασι». Πρὸ τοῦ φοβεροῦ τούτου στρατοῦ ὅστις μετὰ τῆς μαχητικῆς πανοπλίας ἔφερε τὸν ἀκαταμάχητον θώρακα τῆς πίστεως, ὁ Χοσρόης ἀπεσύρθη ἀμαχητεὶ καὶ κατέλιπεν εἰς χεῖρας αὐτοῦ την πόλιν μετὰ τῶν ἀμυθήτων θησαυρῶν αὐτῆς, καὶ ὑπὸ μεγάλου συσχεθεὶς φόβου ἀνεκάλεσε εἰς Περσίαν τὰ στρατεύματα ὅσα κατεῖχον χώρας τῆς Αὐτοκρατορίας, αἵτινες οὕτω διὰ μιᾶς ἀπηλλάγησαν τῆς ξένης κυριαρχίας, πάσας δὲ τὰς συγκεντρωθείσας δυνάμεις του ὁ Χοσρόης ἐκπέμπει ἀπὸ διευθύνσεων διαφόρων κατὰ τοῦ Ἡρακλείου ἐν Περσαρμενίᾳ καὶ Ἀλβανίᾳ, ὅπου εἶχεν οὗτος ἀποσυρθῆ πρὸς ἀσφαλεστέραν ἀντιμετώπισιν τῶν συγκεντρωμένων πολεμίων. Ὅτε πολλοὶ τῶν συμμάχων ἀποκαμόντες ὑπὸ τῶν κακουχιῶν καὶ τῶν κινδύνων ἀπεχώρησαν τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἡρακλείου, ἀποτεινόμενος οὗτος πρὸς τὸν στρατὸν αὐτοῦ εἶπετὰ ὡραῖα καὶ ἐνθουσιαστικὰ ταῦτα:

«Τὸ πλῆθος ὑμᾶς, ἀδελφοί, μὴ ταραττέτω, Θεοῦ γὰρ θέλοντος, εἰς διώξει χιλίους. Θύσωμεν οὖν τῷ Θεῷ ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῆς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν σωτηρίας. Λάβωμεν στέφη μαρτύρων, ἵνα ὁ μέλλων ἡμᾶς ἐπαινέσῃ χρόνος.»

Ὁ Ἡράκλειος ἠδυνήθη μετὰ δυνάμεων ἀριθμητικῶς κατωτέρων ἀλλὰ μετὰ ἠθικοῦ ἀπείρως ἀνωτέρου νὰ κατανικήσῃ πανταχοῦ τὰς ἀλλεπαλλήλους κατ' αὐτοῦ ἐξαποστελλομένας δυνάμεις τοῦ Χοσρόη. Παρὰ τὰ πολεμικὰ ἀτυχήματα ὁ δεινὸς Πέρσης μονάρχης ἐπιχειρεῖ καὶ αὐτὸς ἀντιπερισπασμὸν κατὰ τοῦ Ἡρακλείου ἐν Εὐρώπῃ συνεννοηθεὶς μετὰ τῶν ἀπίστων Ἀβάρων, τοῦθ' ὅπερ διδὼν ὁ Ἡράκλειος ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Κων)πολιν διατρέχων τὴν Ἀσίαν πρὸς δυσμὰς ἐνώπιον τοῦ Περσ. στρατοῦ καὶ ἐν τέλει συνεκρότησε πρὸς αὐτὸν μάχην κρατερὰν παρὰ τὰ Ἄδανα καὶ ἐνίκησεν αὐτὸν κατὰ κράτος. Ὁ Ἡράκλειος μεταγνοὺς ἤγαγε τὸν στρατόν του παρὰ τὸν Ἅλυν, καὶ ἐξαποστείλας 12 χιλ. παλαιμάχων ἀνδρῶν εἰς ἐνίσχυσιν τῆς φρουρᾶς τῆς Κων)πόλεως ἐνεπιστεύθη τὴν ἄμυναν αὐτῆς εἰς τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν ὀξύνοιαν τοῦ μαγίστρου Βώνου καὶ τὴν εὐαταθειαν καὶ σύνεσιν τοῦ πατριάρχου Σεργίου, αὐτὸς δὲ ἐπιστρέφει ἀπὸ τοῦ Ἅλυος τὰς κινήσεις τῶν πολεμίων ἕτοιμος νὰ δράμῃ πρὸς πᾶσαν διεύθυνσιν.

Ὁ πολυμήχανος καὶ μεγαλεπήβολος Χοσρόης ἠδυνήθη παρὰ πάντα τὰ πολεμικὰ ἀτυχήματα νὰ συγκεντρώσῃ νέας καὶ μεγάλας δυνάμεις καὶ ἐκ τούτων νὰ ἐξαποστείλῃ ἰσχυρὰν στρατιὰν μέχρι Χαλκηδόνος πάλιν, ἐν ᾧ ὁ Χαγάνος τῶν Ἀβάρων ἤγαγε κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὲρ τὰς 80,000 ἀποτελουμένας ἐξ Ἀβάρων, Βουλγάρων, Γεπιδῶν, Γώσων καὶ Σλαύων, καὶ ἐν συννενοήσει μετὰ τῶν ἐν Χαλκηδόνι Περσῶν ἐπεδιώκετο καὶ ὁ ἀπὸ θαλάσσης ἀποκλεισμὸς καὶ διαπεραίωσις Περσικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ἀκτήν.

Οἱ πολιορκούμενοι, ὅμως ἠδυνήθησαν νὰ ματαιώσωσι τὸν ἀπὸ θαλάσσης ἀποκλεισμὸν καταποντίσαντες τὰ παμπληθῆ ρωσικὰ μονόξυλα, ν' ἀποκρούσωσι δὲ τὰς ἐφόδους τῶν βαρβάρων τόσον ἀποτελεσματικῶς ὥστε ν' ἀναγκάσωσιν αὐτοὺς εἰς διάλυσιν τῆς πολιορκίας καὶ ἐσπευσμένην φυγὴν τῷ 626.

Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πρώτη πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τῆς κτίσεως αὐτῆς, καὶ διατηρεῖται ἐν τῇ ἐθνικῇ ἱστορίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀδιάπτωτος ἡ ἀνάμνησις αὐτῆς, διότι ἔκτοτε μέχρι σήμερον τῇ παρασκευῇ τῆς Ε' ἑβδομάδος ψάλλεται ἐν πάσῃ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ὁ καθιερωθεὶς εἰς τὴν μνήμην αὐτῆς καὶ εἰς τιμὴν τῆς πολιούχου Παναγίας τῆς Ὁδηγητρίας Ἀκάθιστος Ὕμνος.

Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια!
Ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια,
Ἀναγράφω Σοι, ἡ πόλις Σου, Θεοτόκε.
Ἀλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον.
Ἐκ παντοίων με κινδύνων, ἐλευθέρωσον,
Ἵνα κράζω Σοι· Χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε.

Μετὰ τὴν αἰσίαν ἀποτροπὴν τοῦ μεγίστου κινδύνου ὁ Ἡράκλειος ὥρμησε πάλιν ἐπὶ τὴν Περσίαν αὐτὴν καὶ ραγδαίως προήλασε μέχρι Νινευὶ καὶ συνεκρότησε κρατερωτάτην μάχην ἐπὶ τοῦ πεδίου Ἀρβήλων καὶ Γαυγαμήλων πρὸς τὸν Πέρσην στρατηγὸν Ραζάτην, ὅστις ἔπεσε κατ' αὐτὴν γενναίως ὁ δὲ στρατὸς αὐτοῦ ἐδεκατεύθη καὶ ὅσος δὲν ἠχμαλωτίσθη διεσκορπίσθη τῇ 12 Δ)βρίου 627. Ὁ Ἡράκλειος ἐξηκολούθησε ραγδαίως τὴν δίωξιν καὶ ἐπῆλθε κατὰ τῆς ὀχυρᾶς πόλεως Δασταγέρδ, τὴν ὁποίαν ὁ Χοσρόης κατέλιπε φεύγων, εὗρε δὲ ὁ Ἕλλην αὐτοκράτωρ ἐν αὐτῇ θησαυροὺς ἀμυθήτους, ἀλλὰ πολυτιμότατον ἔοχε λάφυρον 300 ὅλας χριστιανικὰς σημαίας ἃς εἶχον κυριεύσῃ οἱ Πέρσαι κατὰ τοὺς προηγηθέντας νικηφόρους πολέμους κατὰ τῆς Αὐτοκρατορίας.

Ὁ Χοσρόης ἀπελπις καταλείπει καὶ αὐτὴν τὴν πρωτεύουσαν του Κτησιφῶντα ἐμπιστευθεὶς αὐτὴν εἰς τοὺς στρατηγούς του καὶ φεύγει εἰς τὴν Σουσιανήν, ἀπειρηκὼς δὲ καὶ καταπεπονημένος ἀναγορεύει βασιλέα τῆς Περσίας οὐχὶ τὸν πρωτότοκον υἱόν του Σιρόην ἀλλ' ἕτερον ἐκ τῶν προσφιλεστέρων παίδων αὐτοῦ. Τούτου ἕνεκα οἱ Πέρσαι ἐστασίασαν κατὰ τοῦ Χοσρόη, ὅστις φονεύεται ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του καὶ ἐν τέλει συνομολογεῖ οὗτος εἰρήνην πρὸς τὸν νικητὴν Ἡράκλειον δεξάμενος πάντας τοὺς ὅρους αὐτοῦ· οἵτινες ἦσαν καὶ μετριοπαθεῖς καὶ πολιτικῶς συνετοί. Ὁ Ἡράκλειος ἀφοῦ ἐξέπεμψεν ἐνδοξοτάτους καὶ βαθυτάτην εὐσέβειαν ἀποπνέον διάγγελμα περὶ τῆς τελικῆς νίκης καὶ τῆς εἰρήνης, ἐπέστρεψεν ἐν Κ)πόλει, ὅπου ἐτέλεσε θριαμβον περίλαμπρον οὗτινος προηγεῖτο ὁ Τίμιος Σταυρός, ὃν ἀνέλαβε παρὰ τῶν Περσῶν ἀλώβητον, καὶ τοῦτο ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐνεθουσίαζε καὶ παρέφερε τὰ πλήθη εἰς ἀνεκλάλητον χαρὰν καὶ λατρείαν πρὸς τὸν Μέγαν Αὐτοκράτορα καὶ στρατηγὸν Ἡράκλειον. Μετὰ βραχεῖαν ἀνάπαυλαν ὁ Ἡράκλειος τῷ 629 ἐκπλέει εἰς Συρίαν συνεπαγόμενος τὸν Τίμιον Σταυρὸν καὶ ἀφικόμενος εἰς Ἱεροσόλυμα παρέδωκεν αὐτὸν πρὸς τὸν ἀπελευθερωθέντα ἀπὸ τῆς περσικῆς αἰχμαλωσίας Πατριάρχην Ζαχαρίαν, καὶ τῇ 14 Σεπτεμβρίου τελεῖται ἡ ἀναστήλωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἐπὶ τοῦ φρικτοῦ Γολγοθᾶ, συμψάλλοντος τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τοῦ παρισταμένου πλήθους ὅλου ἐν κατανύξει τὸν ἐκκλησιαστικὸν παιάνα:

«Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν Σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος καὶ τὸ Σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ Σου πολίτευμα».

ΜΙΚΡΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΠΕΚΥΡΩΘΗΣΑΝ ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ Ἁρμοστοῦ νόμου ἰσχὺν λαβόντα τὰ κατὰ τὰς συνεδρίας τοῦ παρελθόντος Σαββάτου καὶ τῆς Δευτέρας ἐπιψηφισθέντα νομοσχέδια, ἐν οἷς καὶ χωριστὸν τοιοῦτο διὰ τὰ μὴ Ἑλληνικὰ σχολεῖα ἐν Κύπρῳ.

Διὰ τὰ Μουσουλμανικὰ καὶ ἄλλα μὴ Ἑλληνικὰ Σχολεῖα ἱδρύεται Ταμεῖον Παιδείας, οὗτινος πόροι θὰ εἶναι

1) Πρόσθετος φόρος 2 1/2 ἐπὶ τοῖς χιλίοις ἐπὶ πάσης ἰδιοκτησίας ὑποκειμένης ἤδη εἰς τὴν φορολογίαν Βαργὴ Κιμάτ ἐν τοῖς χωρίοις καὶ πρόσθετος 4 ἐπὶ τοῖς χιλίοις ἐπὶ πάσης ἰδιοκτησίας ὑποκειμένης ἤδη εἰς τὴν φορολογίαν Βαργὴ Κιμάτ εἰς τὰς πόλεις.

2) Ὁ φόρος ὁ ἐπιβεβλημένος ἤδη ἐπὶ τῶν προβάτων, αἰγῶν καὶ χοίρων θὰ διπλασιασθῇ καὶ μὲ τὸ ἥμισυ τοῦ συλλεγομένου ποσοῦ θὰ πιστοῦται τὸ ταμεῖον τῆς Παιδείας.

Ὁ Μ. Ἁρμοστὴς ἐν συμβουλίῳ δύναται νὰ διατάσῃ τὴν ἀναστολὴν τοῦ ὅλου ἢ μέρους, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐν θὰ ἰσχύῃ ἡ διατάταγή του, τῆς εἰσπράξεως οἱουδήποτε τῶν μνημονευομένων ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ φόρων.

ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ τῆς ἡμετέρας κοινότητος ἀνεπέτασαν τὰς πύλας αὐτῶν ἀπὸ τῆς π. Τετάρτης καὶ τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν ὅλον ἐπελάβετο τῶν προκατακτικῶν ἐργασιῶν τῶν εἰσιτηρίων καὶ κατατάκτηριῶν ἐξετάσεων καὶ ἐπαναξετάσεων, ἡ ἀθρόα δὲ συροφὴ τοῦ μαθητικοῦ κόσμου ἐμφαίνει ὅτι θὰ γένηται ἀρκετὴ ἡ ἐναρξις τῶν τακτικῶν μαθημάτων τῇ μεταπροσεχεῖ Τετάρτῃ. Ἐπολείπεται ἡ συμπλήρωσις τοῦ προσωπικοῦ διὰ τὴν γυμναστικὴν καὶ τὰ τεχνικὰ μαθήματα ἰχνογραφίας καὶ ζωγραφικῆς, ἅτις θὰ γένηται ἐν πρώτῃ προσεχεῖ συνεδρίᾳ τῆς Σχολ. Ἐπιτροπείας ἅμα τῇ ἐπανόδῳ ἀπὸ τῶν ἐξοχῶν ἑνίων μελῶν αὐτῆς πρὸς συγκρότησιν ἀπαρτίας.

ΕΠΑΝΗΛΘΟΝ ἐξ Ἀγγλίας ὁ Δήμαρχος Πάφου κ. Ν. Ι. Νικολαΐδης, ὁ παρ' ἡμῖν μεγαλέμπορος κ. Γ. Ε. Χριστοδουλίδης μετὰ τῆς ἀξιοτ. κυρίας του ἀφοῦ εἰσήγαγον τὰς δύο μικρὰς θυγατέρας των εἰς Παρθεναγωγεῖον ἐν Παρισίοις καὶ τὸν ἀρκετὰ τελειόφοιτον τοῦ Παγκυπρίου υἱόν των Ματθαῖον εἰς Ἀνωτέραν Ἐμπορικὴν Σχολὴν. Ὁ κ. Φαῖδων Ε. Χριστοδουλίδης μεγαλέμπορος ἐν Ἀμμοχώστῳ μετὰ τῆς ἀξιοτ. κυρίας του ἀπὸ τοῦ γαμηλίου ταξειδίου ἀνὰ τὴν Ἑσπερίαν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀγγλίαν, ὁ κ. Κ. Χριστοδούλου ἔμπορος ἐν Λευκωσίᾳ μετὰ ἑκατέρας ἀνὰ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀγγλίαν ταξειδίων, χάριν ὑποθεσεῶν τοῦ ἐμπορικοῦ.

ΕΠΑΝΕΚΑΦΕΝ ἐκ τοῦ εἰς Αἴγυπτον ταξειδίου του πρὸς ἀναψυχὴν ὁ ἔγκριτος παρ' ἡμῖν ἰατρὸς κ. Ν. Δέρβης.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

[Ἀντιπρόσωπος τῆς παρισινῆς ἐφημερίδος «Ἐξελσιὼρ» ἐγένετο δεκτὸς εἰς ἀκρόασιν παρὰ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν Λυκέρνῃ τῆς Ἐλβετίας ἐσχάτως πρὸς ὃν ἡ Α. Μεγαλειότης ἐποιήσατο τὰς ἀκολούθους δηλώσεις].

—Ζῶ εἰς Λυκέρνην ἀπὸ δύο ἤδη ἐτῶν, περιστοιχούμενος παρὰ τῆς προσφιλοῦς μου οἰκογενείας καὶ φίλων τινῶν. Ἀναμένω ἐδῶ μετὰ ἐγκαρτερήσεως τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν, χάρις εἰς τὴν θέλησιν τοῦ λαοῦ μου καὶ τὴν ὑπερίοχυσιν τῶν παραδόσεων, θὰ ἐπανεύρω εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος τὸν θρόνον, οὗτινος δὲν ὑπῆρξα ἀνάξιος, διότι δὲν παρητήθην τοῦ θρόνου, καὶ ἐξ ἄλλου τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ λαοῦ μου μὲ θεωρεῖ πάντοτε ὡς τὸν βασιλέα του.

Εἶναι δυστυχῶς ἀδύνατον νὰ ἔλθω εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ τὴν πατρίδα μου. Εἰς αὐτὸν τὸν υἱόν μου Ἀλέξανδρον ὅστις μὲ ἀναπληροῖ προσωρινῶς ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου, δὲν ἐπετράπη νὰ ἐπικοινωνήσῃ μαζί μου. Ὁ ἀδελφός μου πρίγκηψ Χριστόφορος ἠθέλησε πρό τινος νὰ τηλεφωνήσῃ εἰς Παρισίους εἰς τὸν ἀνεψιόν του ἐζήτησε νὰ ὁμιλήσῃ μὲ τὴν Δ)δα Μάνου εἰς τὸ *Hotel Majestic* καὶ ὡς ἐκ συμπτώσεως εὑρέθη εἰς τὸ τηλέφωνον ὁ κ. Ρωμάνος, ὅστις τότε συνεβούλευσεν εἰς τὸν νεώτερον υἱόν μου νὰ ἀπέχῃ πάσης σχέσεως μαζί μας. Ὡς βλέπετε, ἡ Κυβέρνησις τοῦ Βενιζέλου ὠρμάνωσε γύρω μας αὐστηρὰν ἐπιτήρησιν.

—Τί σκέπτεσθε, Μεγαλειότατε, ἠρώτησεν ὁ ἀνταποκριτής διὰ τὴν τελευταίαν ἀπόπειραν κατὰ τοῦ Βενιζέλου;

—Λυποῦμαι βαθύτατα, ἀπήντησεν ὁ Κωνσταντῖνος—ὅτι εὑρέθη ὑπήκοός μου νὰ προβῇ εἰς μίαν τοσοῦτον ἀνανδρον δολοφονίαν. Διοχυρίσθησαν ἀδίκως ὅμως, ὅτι ὑπῆρξα ὁ ἠθικὸς αὐτουργός. Τοῦτο εἶνε τερατῶδες. Οὐδέποτε διετήρησα, τόσον ἐν Λυκέρνῃ ὅσον καὶ ἀλλαχοῦ, κέντρον ἀντεκδικήσεων ἐναντίον τοῦ νέου καθεστῶτος. Διαμαρτύρομαι μὲ ὅλας μου τὰς δυνάμεις ἐναντίον τοιούτων ψευδῶν, ἅτινα προσβάλλουσι τὴν ἀξιοπρέπειάν μου ὡς ἀτόμου καὶ ὡς μονάρχου. Ἀποδοκιμάζομαι τὴν δολοφονίαν καὶ δὲν εὔχομαι παρὰ τὴν φυσικὴν ἐξέλιξιν τῆς ἑλληνικῆς ὑποθέσεως.

—Ἡ παροῦσα πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος εἶναι, κατὰ τὴν ἀντίληψίν σας, σύμφωνος μὲ τὰς ἐθνικὰς βλέψεις;

—Αἱ ἐθνικαί μας ἀξιώσεις ἐγένοντο πράγματι ἀποδεκταὶ παρὰ τῶν Μ. Δυνάμεων. Ἡ εὐρωστία τῆς πατρίδος εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὰ ἐν τῇ Μεσογείῳ μεγάλα συμφέροντα. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἶναι ἄξιος νὰ ἀναπτυχθῇ. Μία Ἑλλὰς ἰσχυρὰ καὶ εὐδαίμων θὰ ἀποτελέσῃ παράγοντα ἰσχυρὸν τάξεως καὶ πολιτισμοῦ. Αἱ ὑπηρεσίαι ἃς προσέφερεν εἰς τοὺς συμμάχους πρὶν καὶ μετὰ τὴν εἴσοδόν της εἰς τὸν πόλεμον δὲν δύνανται νὰ ἀμφισβητηθοῦν παρ' οὐδενός. Ἂς μοῦ ἐπιτραπῇ ἐν τούτοις νὰ λυπηθῶ τὸν χωρισμὸν τῆς Ἑλλάδος, ὅστις ὀφείλεται εἰς μίαν πολιτικὴν ἐξαιρετικῶς προσωπικὴν τοῦ κ. Βενιζέλου.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, δὲν κατώρθωσε, παρ' ὅλας τὰς ἀναμφισβητήτους πολιτικάς του ἀρετάς, νὰ διατηρήσῃ ἐν Ἑλλάδι τὴν ἕνωσιν, ἥτις ἦτο ἀναγκαία πρὸς αὔξησιν τοῦ μεγαλείου της καὶ τοῦ κύρους της. Ὁ κ. Βενιζέλος, ὡς ἀνέγνωσα τελευταίως εἰς τὸ «*Excelsior*» ἐπεβεβαίωσε τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ συντείνῃ ἐν Ἑλλάδι εἰς τὴν ὁμόνοιαν, τὴν εἰρήνευσιν καὶ τὴν ἕνωσιν ὅλων τῶν Ἑλλήνων. Δὲν ὑπάρχουν πατριῶται εἰς τὸν τόπον μας οἱ ὁποῖοι νὰ μὴ συμμερίζωνται τὰς ἐπιθυμίας του τὰ τας. Καθ' ὅσον δὲ μὲ ἀφορᾷ, ἡ πολιτική μου ὑπῆρξε πάντοτε νὰ κηρύττω τὴν ἕνωσιν καὶ νὰ κατευνάζω τὰ πνεύματα.

Ἡ στάσις, ἣν ἐπέδειξα ἀπέναντι τοῦ λαοῦ μου κατὰ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχώρησίν μου ἐπιβεβαιοῖ τὴν πολιτικήν μου ταύτην. Ὑπέκυψα εἰς ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τῶν Δυνάμεων ὅπως ἀποφύγω διὰ τὸν λαὸν μου μίαν πιθανὴν σύρραξιν μὲ κράτη ἄτινα συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνασύστασιν τῆς Ἑλλάδος καὶ μὲ τὰ ὁποῖα μᾶς ἑνώνουν σοβαρὰ συμφέροντα ἐν τῇ Μεσογείῳ.

—Ὁ κ. Βενιζέλος δὲν σύρει ἐπισθέν του τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ;

—Ὑπέγω τὸν κ. Βενιζέλον, ὅτι ἠθέλησε, εἰς βάρος μου πάντοτε, νὰ ἐπιτύχῃ τὸ μονοπώλιον τῶν εὐμενῶν διαθέσεων τῆς Ἀντάντ, καὶ, ὅπως τὸ ἐπιτύχῃ, δὲν ἐσεβάσθη τὸ Σύνταγμα, καὶ δὲν ἐδίστασε νὰ καταρνήσῃ τὰς πολιτικὰς καὶ ἀστικὰς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ.

—Ποῖαι εἶναι αὗται αἱ ἐλευθερίαι, Μεγαλειότατε;

—Ἡ ἐλευθερία τοῦ Τύπου καὶ τῆς δημοσίας γνώμης δὲν ὑπάρχουν πλέον εἰς τὴν χώραν μου. Γνωρίζω κατὰ τρόπον βέβαιον, ὅτι ὁ λαός μοι ἔμεινε πιστός, ὑπάρχει ἄλλως τε μέσον πολὺ εὔκολον νὰ γνωρίσωμεν τὰ πραγματικὰ αἰσθήματά του καὶ τοῦτο εἶναι ἡ ἐνέργεια ἐν τῷ Βασιλείῳ νέων καὶ τακτικῶν ἐκλογῶν.

—Ἐλπίζετε ὅτι θὰ δυνηθῆτε προσεχῶς νὰ ἐπανέλθετε εἰς τὴν Ἑλλάδα;

—Τὸ ἐλπίζω, διότι ἡ Ἀντάντ ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ ἐναντιωθῇ εἰς τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐπάνοδόν μου ἐὰν μετὰ τὸν πόλεμον ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐξέφραζε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μὲ ἐπανίδῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν προγόνων μου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἀναλάβω ἐκ νέου τὰς εὐγενεῖς ὑποχρεώσεις τοῦ στέμματός μου ἄνευ πάθους καὶ οὐδενὸς μίσους.

—Τί θὰ ἐγίνετο τότε ὁ Βενιζέλος;

—Ἐὰν ἡ Ἑλλὰς τὸν περιέβαλλε καὶ πάλιν διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης της, δὲν θὰ ἐδίσταζα οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ τὸν δεχθῶ ὡς Πρωθυπουργόν.

—Ποία ἔσται ἡ πολιτική σας ἀπέναντι τῶν γειτόνων κρατῶν;

—Πιθανώτατα νὰ μὴν εἶναι διάφορος τῆς πολιτικῆς τοῦ Βενιζέλου.

—Καὶ ἀπέναντι τῆς Γαλλίας;

—Ὁ πατήρ μου ἠγάπα μὲ ὅλην τὴν καρδίᾳ τὴν χώραν σας. Σᾶς βεβαιῶ σήμερον, ὅτι τὰ αἰσθήματά μου ἀπέναντι τῆς Γαλλίας εἶναι τοσοῦτον ἐγκάρδια ὅσον καὶ τὰ ἰδικά του.

—Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ληφθῇ, Μεγαλειότατε, ὅτι ἐν μέσῳ τοῦ πολέμου καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Γαλλία ἐκινδύνευσε νὰ ὑποκύψῃ, ἐστείλατε εἰς τὸν γυναικάδελφόν σας τηλεγράφημα ἐν τῷ ὁποίῳ τῷ ἐξεφράζετε ὅλην τὴν συμπάθειάν σας.

—Παρεμορφώθη ἀπολύτως ἡ ἀκριβὴς ἔννοια τοῦ τηλεγραφήματος μου τούτου. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας μοῦ ἐζητοῦσε διαρκῶς ὅπως τάξω τὸν στρατόν μου παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἰδικοῦ του· ἠρνήθην τοῦτο πάντοτε. Ὕστερα τὰ διαβήματά του κατέστησαν πλέον ἐπιτακτικὰ καὶ ἠναγκάσθην νὰ τοῦ ἀπευθύνω μίαν κατηγορηματικὴν ἀπάντησιν βεβαιῶν αὐτὸν ὅτι αἱ τύχαι τοῦ λαοῦ μου συνέπιπτον μὲ τὰς τύχας τῶν Συμμάχων, ἀλλ' ὅτι ἐν τούτοις τοῦ διετήρουν τὴν συμπάθειάν μου. Ἡ βασίλισσα ἐπίσης δὲν ἐπηρέασε ποτὲ τὰς ἀποφάσεις μου. Ὁ ρόλος της πλησίον μου δὲν εἶναι νὰ ἀναμιγνύεται εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις καὶ σᾶς δίδω τὸν βασιλικόν μου λόγον ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ στιγμῇ δὲν ἀνέλαβα ἀπέναντι τῆς Γερμανίας τὴν παραμικρὰν ὑποχρέωσιν συμμαχίας ἢ οὐδετερότητος. Μὲ κατηγόρησαν ἐπίσης ὅτι ὑπεβοήθησα τὸν ἐπισιτισμὸν τῶν Γερμανικῶν ὑποβρυχίων ἀνὰ τὰ ἑλληνικὰ παράλια· τοῦτο εἶναι ψευδέστατον, καθότι οὐδεμία ἀπόδειξις ὑπάρχει. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὅτι ὅλας τὰς ἄλλας διαβολάς, αἵτινες ἐξυφάνθησαν διὰ νὰ δικαιολογήσωσι τὰς ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐμοῦ ἐξασκηθείσας πιέσεις.

Σ. Σ. Κ. Φ. Ἔκθεσις τῶν ἀκολούθων τῶν ἐν Ἀθήναις Συμμαχικῶν πρεσβειῶν ἐβεβαίωσαν ὅτι μετ' ἐπισταμένας ἐρεύνας διεπιστώθη ὅτι τὰ γερμανικὰ ὑποβρύχια ἐτροφοδοτοῦντο ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος.

ΗΓΕΜΟΝΙΚΗ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ

Ἐν ἑτέρᾳ συνεντεύξει πρὸς ἀντιπρόσωπον τῆς παρισινῆς ἐφημερίδος «Μικρὸς Παρισινὸς» ἡ Α. Μεγαλειότης ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς:

«Οὐδέποτε ἐζήτησα οὔτε θὰ ζητήσω παρὰ τοῦ κ. Λόϋδ Τζώρτζ τὴν εὔνοιαν μιᾶς συνεντεύξεως, ὁσηνδήποτε ἐκτίμησιν καὶ ἂν ἔχω διὰ τὴν μεγάλην του προσωπικότητα, ὁσονδήποτε εἰλικρινῆ σεβασμὸν καὶ ἂν εὐαρεστοῦμαι νὰ ἐκδηλῶ εἰς τὸ ἐκ λευκῶν τριχῶν διάδημα τῆς κεφαλῆς του.»

«Καθ' ἣν ἡμέραν ὁ κ. Λόϋδ Τζώρτζ θὰ εὐαρεστηθῇ νὰ μὲ ἴδῃ, θὰ λάβῃ ἀναμφιβόλως τὸν κόπον νὰ μοῦ ζητήσῃ ἀκρόασιν.»

(Σ. Σ. Κ. Φ. Ἀναφέρεται ἐνταῦθα εἰς δημοσίευσιν ἐν τῷ γαλλικῷ καὶ τῷ ἀγγλικῷ τύπῳ ὅτι λέγεται ὁ Β. Κωνσταντῖνος ἐξελιπάρησε συνέντευξιν μετὰ τοῦ κ. Λόϋδ Τζώρτζ, διατρίβοντος ἐν Λυκέρνῃ, ἥτις δὲν τῷ ἐδόθη.)

Εἰς ἐρώτησιν τοῦ δημοσιογράφου περὶ τῶν σκέψεων τοῦ Β. Κωνσταντίνου ἀναφορικῶς πρὸς τὴν κατάστασιν ἐν Ἑλλάδι, ἡ Α. Μεγ. εἶπεν:

«Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος διέπεται σήμερον ὑπὸ τῆς δικτατορίας, τῆς τυραννίας, τῆς ἀταξίας καὶ τῆς βίας. Ὁ κ. Βενιζέλος, οὗτινος δὲν δύναμαι νὰ μὴ ἀναγνωρίσω τὴν θαυμαστὴν δεξιότητα καὶ τὴν ἀκόρεστον φιλοδοξίαν, κατέστησε τὴν Ἑλλάδα ἀντρον φατριαστῶν.»

«Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πολιτικοὺς τῆς ἐποχῆς μου, ἐλλείψει καλλιτέρων, ἐδίδα τὰς θέσεις εἰς τοὺς μετρίους ἐξ αὐτῶν, ἐκεῖνος ὅμως περιέβαλε μὲ ἐξουσίαν τοὺς χειροτέρους.»

«Τὰ σκάνδαλα τῆς σημερινῆς Ἑλληνικῆς διοικήσεως εἶναι φρικιαστικά, ἀφάνταστα. Οἱ δικασταὶ τῆς χώρας τρομοκρατοῦνται.»

«Ἰδοὺ τώρα αἱ προθέσεις μου καὶ αἱ εὐχαί. Εὔχομαι ὅπως ἡ Ἑλλὰς ἐπανέλθῃ εἰς ὁμαλὸν καθεστώς.

«Ὅσον ἀφορᾷ τὸν κ. Βενιζέλον, ὁ Θεὸς φυλάξαι νὰ ἐπιθυμήσω τὸν θάνατόν του, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀθάνατος παρὰ τὴν θέλησίν του. Αὐτοθανόντος, θὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀναρχία, ἡ ἐπανάστασις, οἱ φόνοι, αἱ καταστροφαί. Δὲν ἔχει οὐδένα νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ.»

Διὰ τὴν ἀντίληψίν του περὶ θείου δικαίου ἐδήλωσεν:

«Τίς σᾶς ὡμίλησε περὶ θείου δικαίου τῶν βασιλέων! Δὲν ὑπάρχει θεῖον δίκαιον. Τὸ μόνον παριστάμενον θεῖον δίκαιον εἶναι τὸ τοῦ λαοῦ ὅστις παραγνωρίζεται.

«Ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος δὲν εἶναι ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ λαοῦ, ἡ δὲ δημοτικότης τοῦ κ. Βενιζέλου εἶναι πλαστή. Τὸ μόνον μέσον τῆς ἐξακριβώσεως τοῦ λαϊκοῦ φρονήματος εἶναι ἡ ἐνέργεια ἐλευθέρων ἐκλογῶν.»

Διὰ τὴν κατὰ τοῦ κ. Βενιζέλου ἀπόπειραν εἶπεν:

«Ἡ διατυπωθεῖσα κατ' ἐμοῦ κατηγορία ὅτι ὑπῆρξα ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἀποπείρας κατὰ τοῦ κ. Βενιζέλου εἶναι ἄτιμος συκοφαντία καὶ φλυαρία. Ὁ Βενιζέλος τὸν ὁποῖον πρῶτος ἐγὼ γνωρίζω καλλίον παντὸς ἄλλου καὶ προθύμως διακηρύττω τ